

—Quid circa professionem fidei!
R. Concilium Tridentinum illam omnibus beneficia ecclesiastica obtenturis cum cura animarum et in cathedralibus imposuit; eamque Pius IV non solum confirmavit sed etiam formam dedit juxta quam fieri deberet, ut patet ex Bulla *Injunctum nobis*. Idem Pontifex in Bulla *In Sacrosancta* eam ad professores porrexit.

—Sufficit tantum symbolum Fidei, et sacrae Scripturae libros credere et profiteri?

R. Juxta Catholicum dogma et doctrinam Patrum etiam profitetur traditio Apostolica contra protestantes, quae de causa in Fidei professione, post illarum declarationem, dicitur «*Apostolicas et Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiae observationes et constitutiones firmissime admitto et amplector.*»

LECTIO IV.

DE SACRORUM CANONUM OBSERVANTIA, ET ROMANI PONTIFICIS AUCTORITATE AD ILLORUM DISPENSATIONEM ET INTERPRETATIONEM.

—Quid Concilium circa Canonum suorum admissionem praecipit?

R. «Cum Concilio finem imponere necesse sit: superest nunc, ut Principes omnes, quod facit, in Domino moneat, ad operam suam ita praestandam, ut, quae ab ea decreta sunt, ab haereticis depravari aut violari non permittant; sed ab his et omnibus devote recipiantur, et fideliter observentur.» (Sess. XXV in fine). Mt.

—Cujus est juxta Tridentinam dispositionem suorum Canonum declaratio et interpretatio?

R. Romani tantum Pontificis ut patet ex his verbis. «Quod si in his recipiendis aliqua difficultas oriatur; aut aliqua inciderint, quae declarationem, quod non credit, aut definitionem postulant, praeter alia remedia in hoc Concilio instituta; confidit sancta Synodus, Beatissimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis praesertim

provinciis, unde difficultas orta fuerit, iis, quos eidem negotio tractando viderit expedire, vel etiam Concilii generalis celebratione, *si necessarium judicaverit*, vel commodiore quacumque ratione ei visum fuerit, provinciarum necessitatibus pro Dei gloria et Ecclesiae tranquillitate consulatur.» (Ib).

—Potest ergo cogi Rom. Pont. ad Concilium generale celebrandum (1)?

R. N. Concilium enim ulteriorem celebrationem tantum indicavit in casu *si necessarium judicaverit*. Ergo non licet inferre coactionem ubi Concilium dedit libertatem. Quin etiam libertas extaret quamvis Tridentinum nihil hac de re decrevisset in Rom. Pont. obsequium, et obsequentiam.

—Quare nullum Concilium generale celebratum fuit tribus his saeculis a Tridentino lapsis?

R. 1.º Quia Sancta Sedes illud necessarium non judicavit.

2.º Quia timenda foret Caesarea oppressio, quae adeo in Basileensi Synodo noxia fuit.

3.º Quia quae abortae fuerunt haereses a Sancta Sede conquassatae fuerunt quin generale indiceretur Concilium, ut patet in Jansenistarum tam Theologorum quam Canonistarum profligatione. Frustra ergo fiunt per plura quae fieri possunt per pauciora, ut axioma philosophico-juridicum ait.

—Quando Sancta Sedes Jansenismum Theologicum profligavit?

R. Praeter alias in Bulla *Unigenitus*, quae in Hispania admissa fuit anno 1717, et ab omnibus Universitatibus jurata.

—Quando Sancta Sedes Jansenismum Canonisticum debellavit?

R. Praeter alias in Bulla *Auctorem Fidei*, a Pio VI inclitae mem. latae, quae quidem, quamvis malis artibus re-

(1) Frequenter, inter turbas et dissensiones saeculi XVII, politici, et Hispani et Galli, Romanum Pont. minabantur irreverenter, et dicebant, cogendum esse ad celebrationem Concilii generalis, quin et Jansenismus appellationem ad futurum Concilium indicabat.

tardata: attamen detecta fraude a pio Rege Carolo IV, et ministros malesuados severe punivit, et lege lata hanc Bullam admisit, quæ *instar nomocanonis* paulo post Pragmaticam Tridentinam habetur, lege 22, tit. 1, lib. 1. Noviss. Recopil. ad hanc usque diem vigente.

—Subjacet Rom. Pont. Canonum et præsertim Tridentinorum observantiæ?

R. Af. Quamvis enim hoc S. Sedi a jure scripto non imponatur, tamen debetur ex æquitate et conscientia.

1.º Quia debet dare exemplum, prout Dom. N. Jesus Christus, cujus Vicarius est, qui quidem *capit facere et docere*, et parum doceret verbo nisi suaderet exemplo.

2.º Quia Sacratissimos Canones ab *omnibus* servandos jussit Tridentinum, ut dicitur modo.

Nos vero hac de re parum in scholis, cum illarum professores, non docere in Ecclesia, sed ab Ecclesia doceri debeant, et non Rom. Pontifici invidiam, sed obedientiam et reverentiam profiteri. Idem dicendum de quæstionibus superioritatis Pontificis supra Concilium, vel e contra, quæ et speculativæ et extemporaneæ sunt (1).

—A quo ergo exigitur Romano Pont. damni reparatio, seu quod dicitur vulgari voce *responsabilitas*?

R. A nemine nisi a Deo, unus enim Deus ejus superior est.

—Concilium Tridentinum Pontificiam auctoritatem restrinxit?

R. N. Quin imo illam magna cum reverentia agnovit, firmavit et illibatam traduxit, his nitidissimis verbis: «Postremo sancta Synodus, omnia, et singula, sub quibuscumque clausulis et verbis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub fel. record. Paulo III, ac Julio III, quam sub Beatissimo Pio IV, Pontificibus Maximis, in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuis-

(1) Pauca hac de re. Ecclesia Christiana corpus est, et humano corpori assimilatur. Caput autem hominis non infra sed supra corpus est, corporisque *pars essentialis*. Concilium generale sine Papa non est Concilium. Quæstiones hac de re schismatum tempore agitatae, et a jansenistis suscitatae, hodie male reddolent. Sunt idem ac in politicis suprematia popularis, seu *la soberania nacional*.

se, ut in his salva semper auctoritas Sedis Apostolicæ et sit, et esse intelligatur.» (Sess. XXV, cap. 21). Mt.

—Permissa est Canonum dispensatio a Trident. Syn.?

R. «Sicuti publice expedit legis vinculum quandoque relaxare, ut plenius, evenientibus casibus et necessitatibus, pro communi utilitate satisfiat: sic frequentius legem solvere, exemploque potius, quam certo personarum rerumque delectu, petentibus indulgere, nil aliud est, quam unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire.» (Sess. XXV, cap. 18).

—Quid ergo de ipsorum Canonum observantiâ?

R. «Quapropter sciant universi, sacratissimos Canones exacte ab omnibus, et quoad ejus fieri poterit, indistincte observandos.» (Ib.)

—Quanam sunt juxta Tridentinum dispensationis causæ?

R. «Quod siurgens justaque ratio, et major quandoque utilitas postulaverit, cum aliquibus dispensandum esse; id causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis, a quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum: aliterque facta dispensatio, surreptitia censeatur.» (Ib.) Mt.

—Quid de dispensationibus extra Curiam?

R. «Dispensationes, quacumque auctoritate concedendæ, si extra Romanam Curiam committendæ erunt, committantur Ordinariis illorum, qui eas impetraverit; eæ vero quæ gratiose concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdem, tamquam delegatis Apostolicis, summarie tantum, et extrajudicialiter cognoscantur, expressas preces subreptionis, vel obreptionis vitio non subjacere.» (Ib.) Mt.

—Potest alegari ignorantia invencibilis Tridentinorum Canonum a Prælatiis et J. Cons.?

R. N. Promulgati enim et publicati satis fuerunt.

—Potest alegari desuetudo?

R. N. Nisi in casibus a jure communi permissis, vel ex revocatione speciali.

—Potest Rom. Pont. in rebus ad essentialem Disciplinam pertinentibus dispensare?

R. Af. Et Concilium ipsum Tridentinum talem facultatem non modo dedit, sed existentem agnovit; cum ipsi Romano Pontifici quæstiones de usu Calicis pro laicali statu resolvendas reliquit. Attamen usus calicis pro laicali statu non tantum *interne* ut dicunt disciplinæ, sed etiam *essentialis* est; cum ad Sacramenti Augustissimi administrationem referatur.

—Quid ergo Tridentinum hac in re dispensandum decrevit?

R. In decreto *Insuper*, ad finem Sess. XXII, sic ait: «*Insuper, cum eadem sacrosancta Synodus superiori Sessione duos articulos, alias propositos, et tum nondum discussos, videlicet:—An rationes, quibus S. Catholica Ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes Sacerdotes, sub una panis specie, ita sint retinendæ, ut nulla ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus: et—An, si honestis, et Christianæ charitati consentaneis rationibus concedendus alicui vel nationi vel regno Calicis usus videatur, sub aliquibus conditionibus concedendus sit, et quænam illæ sint, in aliud tempus, oblata sibi occasione, examinandos, atque definiendos reservaverit; nunc, eorum, pro quibus petitur, saluti optime consultum volens, decrevit, integrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout præsentis decreto refert; qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile Reip. Christianæ, et salutare petentibus usum Calicis, fore judicaverit.*»

—Quid de matrimonio in prohibitis gradibus contrahendo dispensari potest ex Trid. Conc.?

R. De hoc in lectionibus de Matrimonii Sacramento suo loco dicetur.

PARS PRIMA.

De superiori jurisdictione.

LECTIO V.

DE S. R. E. CARDINALIBUS.

—Qui in hodierna disciplina dicuntur Cardinales?

R. Clerici in Ecclesia dignissimi, Collegium Romano Pontifici auxiliando in Ecclesiæ regimine componentes, et Sede vacante supplentes.

Hi a temporibus Tridentini Concilii, ex mandato Sixti V, LXX sunt: horum VI Episcopi, L Presbiteri, XIV Diaconi, Sex Episcopi suburbicarii sunt Ostiensis (à quo Papa coronatur) Portuensis, Albanus, Prænestinus, Sabinus et Tusculanus.

—Cardinales constituunt capitulum Rom. Pontificis?

R. Neg. Ad hoc enim, tamquam Romæ Episcopus et metropolitanus, habet Lateranensem Ecclesiam et Capitulum, qui ejus prout Episcopi senatus est.

—Collegium Cardinalium habet vim Concilii?

R. Af. Et quidem provincialis, sex enim Episcopi suburbicarii, qui Rom. Pontif. prouti Metropolitano subjacent, Romæ degunt et antiquiores sunt: ideo cum Papa consistorialiter agit etiam conciliariter agere videtur, quin illi hac de causa legi residentiaë deficiant.

—Cardinales etiam Diaconi debent præcedere Episcopis?

R. Af. Eadem ratione qua Canonici Cathedralis, diaconi vel subdiaconi, præcedunt parochis et cæteris presbyteris, id est quia unum cum Episcopo corpus sunt; hi vero unum cum Romano Pontifice sunt.

—Quænam eis onera et virtutes commendantur?

R. Eadem ac Episcopis. Ait enim Concilium. (Sess. XXV cap. 1.º) «Quæ vero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in quibuscumque beneficia Ecclesiastica, tam sæcularia quam regularia obtinentibus, pro gradus sui conditione observari, sed ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud Sanctissimum Romanum Pontificem cum universalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas videri potest non iis etiam virtutum insignibus ac vivendi disciplina eis fulgere, quæ merito omnium in se oculos convertant.»

—Potest Papa Cardinalem deponere?

R. Af. Et etiam sine consensu Consistorii; quamvis melius sit consilium saltem explorare fratrum. Urbanus VIII Cardinales e familia Columnæ (*Colonna*) deposuit. Nulla est tamen Canonica lex qua Pontifex ad inquirendum, et multo minus ad sequendum Cardinalium consilium cogatur.

—Quid de Cardinalium dignitate Trid. Syn.?

R. «Ea vero omnia et singula, quæ de Episcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina et cæteris qualitatibus alias in eadem Synodo constituta sunt, decernit eadem, etiam in creatione sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiam si Diaconi sint, exigenda.» (Sess. XXIV, cap. 1.º) Mt.

—Quibus ex regionibus Cardinales nominandi?

R. «Sanctissimus Romanus Pontifex ex omnibus Christianitatis nationibus, quantum commode fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet.» (Ib.) Mt.

—Debent esse lectissimi de Clero?

R. «Postremo, eadem sancta Synodus, tot gravissimis Ecclesiæ incommodis commota, non potest non commemorare, nihil magis Ecclesiæ Dei esse necessarium, quam ut Beatissimus Romanus Pontifex, quam sollicitudinem universæ Ecclesiæ ex muneris sui officio debet, eam hic potissimum impendat, ut lectissimos tantum sibi Cardinales adsciscat.» (Ib.) Mt.

—Quid in creatione Cardinalium observandum?

R. Vide Constitutiones Sixti V, *Postquam*, 1586, et *Religiosa*, 1587.

—Subest hac de causa Rom. Pont. alicui potestati vel etiam Concilio?

R. Neg. Equidem Trid. Syn. Divinam iram, non autem aliquam aliam in terris ipsi minatur, cum de Cardinalium et etiam Episcoporum electione docet. «Et bonos maxime atque idoneos pastores singulis ecclesiis præficiat; idque eo magis, quod ovium Christi sanguinem, quæ ex malo negligentium, et sui officii immemororum pastorum regimine peribunt, Dominus noster Jesus Christus, de manibus ejus sit requisiturus.» (Ib.)

—Disposuit aliquid S. Syn. erga Pont. electionem?

R. Neg. Unde hac in parte sequitur jus antiquum a Concilio Lugdunensi (1274) usque ad nostra tempora protractum, quamvis à Pont. Max. sæc. XVI et XVII temperatum.

—Qui in Cathedralibus Hispaniæ Cardinales vocabantur?

R. Ante novam convent. anni 1851, septem canonici presbyteri Cardinalium titulo donabantur in Cathedralibus Compostellana et Auriensi.

LECTIO VI.

DE CONGREGATIONIBUS S. R. E.

—Quanam sunt Romanæ Congregationes?

R. Præter Consistorialem sunt sequentes:

- 1.^a Inquisitionis, quæ præcellentior censetur, a Paulo III, 1542, instaurata et a Sixto V, 1588.
- 2.^a Indicis, ad proscribendum perniciosos libros, a Sixto V pariter erecta.
- 3.^a Concilii Tridentini interpretum, a Pio IV et Pio V.
- 4.^a Rituum, à Sixto V, 1587.
- 5.^a Episcoporum et Regularium, a Gregorio XIII y Sixto V, versus 1584 vel 86.
- 6.^a De propaganda Fide a Gregorio XV, 1622.
- 7.^a Inmunitatis Ecclesiasticæ ab Urb. VIII, 1624.
- 8.^a Indulgentiarum a Clemente IX, 1669.
- 9.^a Super residentia ab Urbano VIII: non est periodica.
- 10.^a Super negotiis ecclesiasticis, a Pio VII, 1814, quæ ad Status negotia, Concordata et alia, VIII Cardinalibus constat.

11.^a De statu Regularium: a Pio IX, 1847, immutata aliquantum Congregatione *Super disciplina Regulari*. Hæc vero a Clemente IX an. 1668 creata fuerat.

—Quæ Congregationes Tridentinæ dici possent?

1.^a Consistorialis. 2.^a Inquisitionis. 3.^a Indicis. 4.^a Interpretum. 5.^a Rituum. 6.^a Indulgentiarum.

—Quid Tridentinum de Consistoriali?

R. Vid. Sess. XXIV cap. 1.º deinceps citandam, cum de de Episcoporum electione. (Infra lect. XIII).

—Quid de Congregatione Indicis.

R. Sess. XVIII, cap. unico, Concilium hæc habet. «Cum omnium-primum animadverterit suspectorum ac perniciosorum librorum, quibus doctrina impura continetur, et longe lateque diffunditur, numerum nimis excrevisse; quod quidem in causa fuit, ut multæ censuræ in variis provinciis, et præsertim in alma urbe Roma, pio quodam zelo editæ fuerint; neque tamen huic tam magno, ac pernicioso morbo salutarem ullam profuisse medicinam; censuit, ut delecti ad hanc disquisitionem Patres de censuris, librisque, quid facto opus esset, diligenter considerarent, atque etiam ad eandem sanctam Synodum suo tempore referrent.»

—Concilium hoc negotium finivit?

R. N. Quin imo hoc finiendum Rom. Pont. reliquit, his verbis: «Sacrosancta Synodus in secunda sessione, sub Sanctissimo Domino nostro Pio IV celebrata, delectis quibusdam Patribus commisit, ut de variis censuris ac libris, vel suspectis vel perniciosis, quid facto opus esset, considerarent; atque ad ipsam sanctam Synodum referrent: audiens nunc, huic operi ab eis extremam manum impositam esse; nec tamen, ob librorum varietatem et multitudinem possit distincte et commode a sancta Synodo dijudicari; præcipit, ut quidquid ab illis præstitum est, sanctissimo Romano Pontifici exhibeatur: ut ejus judicio atque auctoritate terminetur, et evulgetur. Idemque de Catechismo à Patribus, quibus illud mandatum fuerat, et de Missali, et Breviario fieri mandat.» (Sess. XXV in continuat. versus finem.)

—Quid de Concilii interpretatione?

R. Pius IV in Confirmationis Bulla, quæ ideo Concilii pars, et quidem maxima est, sic ait. «Ad vitandum præterea

perversionem et confussionem, quæ oriri posset, si unicuique liceret, prout ei liberet, in decreta Concilii commentarios et interpretationes suas edere, Apostolica auctoritate inhibemus, tam ecclesiasticis personis, cujuscumque sint ordinis conditionis et gradus, quam laicis, quocumque honore ac potestate præditis; prælatis quidem sub interdicti ingressus ecclesiæ, aliis vero quicumque fuerint, sub excommunicationis latæ sententiæ pœnis; ne quis sine auctoritate nostra audeat ullos commentarios, glossas, annotationes, scholia, ullumve omnino interpretationis genus super ipsius Concilii decretis quocumque modo edere, aut quidquam quocumque nomine, etiam sub prætextu majoris decretorum corroborationis, aut executionis, aliove quæsito colore, statuere.» Mt.

—«Si cui vero in eis aliquid obscurius dictum, et statutum fuisse; eamque ob causam interpretatione aut decisione aliqua egere visum fuerit?»

R. «Ascendat ad locum, quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apostolicam, omnium fidelium magistram, cujus auctoritatem etiam ipsa Sancta Synodus tam reverenter agnovit.» (Ib.) Mt.

—Quid si aliter actum fuerit?

R. «Decernentes nihilominus irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.» (Ib.) Mt.

—Quid insuper Pius IV ad strictiorem Concilii observantiam?

R. Motu proprio edidit Constitutionem, in qua hæc continentur: «*Alias Nos* nonnullas constitutiones, et ordinationes, reformationem majoris Pœnitentiarii, ac sacræ Pœnitentiariæ nostræ, ac Vicarii nostri, ac ejus officii, nec non Camerarii, et Cameræ Apostolicæ, ac illius causarum Auditoris, nec non Palatii Apostolici causarum Auditorum, ac Governatoris, et Capitulinæ curiarum, et Contradictarum, aliorumque almæ Urbis nostræ, ac Romanæ Curie tribunalium, et officiorum concernentes, edidimus: quæ tamen (ut intelleximus) ab eorundem officiorum, et tribunalium præfectis, ac officialibus minus diligenter observantur. Cum autem enixæ nostræ voluntatis sit, ut illa, et

pariter decreta sacri Concilii Tridentini, in his, quæ ad eorum officia spectant, ab eisdem omnino observentur...»

—Quid ad eorum executionem?

R. Congregationem octo Cardinalium ibi nominatorum instituit, «Considerans parum esse jura condere, nisi sint, qui ea executioni demandari faciant, qui quidem decreta Concilii etiam sub excommunicationis latæ sententiæ, ac privationis officiorum, et aliis eisdem Cardinalibus bene visis, etiam pecuniarum eo ipso incurrendis pœnis, firmiter observari faciant, et cum effectu.» (Ib.)

—Quid tamen «si in executione dictorum decretorum Concilii aliqua dubietas aut difficultas emerit?»

R. Hoc casu, ait, «ad Nos referant, invocato, etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii sæcularis; ac eos, qui litteris, et decretis prædictis, et eorumdem Cardinalium mandatis non paruerint, ex nunc, prout ex eadem die, et e contra, illorum officiis privatos, nec non ad illa, et alia Romanæ curiæ officia in posterum obtinenda inhabiles» (Ib.) Mt.

—Quid de Indulgentiarum Congregatione?

R. Sess. XXV versus finem, cum veras Indulgentias a falsis et perniciosis secernere vellet, præcepit omnibus Episcopis, «ut diligenter quisque hujusmodi abusus Ecclesiæ suæ colligat, eosque in prima Synodo provinciali referat: ut aliorum quoque Episcoporum sententia cogniti, statim ad Summum Romanum Pontificem deferantur, cujus auctoritate et prudentia, quod Universali Ecclesia expediet, statuatur; ut ita sanctarum Indulgentiarum munus pie, sancte et incorrupte omnibus fidelibus dispensetur.»

—Quid de Congregatione Rituum?

R. Sess. XXV cap. præliminari, cum de invocatione et veneratione Sanctorum, hæc in fine habet. «Quod si aliquis dubius aut difficilis abusus sit extirpandus; vel omnino aliqua de iis rebus gravior quæstio incidat: Episcopus, antequam controversiam dirimat, Metropolitanis et comprovincialium Episcoporum in Concilio provinciali sententiam expectet; ita tamen; ut nihil, inconsulto sanctissimo Romano Pontifice, novum, aut in Ecclesia hactenus inusitatum decernatur.» Mt.

Harum Congregationum auctoritatem et procedendi modum, quin etiam et commissionum ac Tribunalium intra Romanam Curiam suis in locis pro materiis et lectionum necessitate reperies (1).

LECTIO VII.

DE LEGATIS APOSTOLICIS, NUNTIATURIS, ET ROTÆ, APUD NOS TRIBUNALI.

—Quis dicitur Legatus?

R. Prælatum qui ex commissione Apostolica Romanam Sedem in aliqua particulari Ecclesia representat.

—Quotuplices sunt?

R. 1.º Nati, Missi a latere, et Nuntii.

2.º Delegati et Ablegati.

3.º Vicarii Apostolici, Commisarii Ap. et Præfecti Apostolici.

4.º Protonotarii participantes, et ad instar participantium.

—Qui dicebantur Nati?

R. Qui Romanam Ecclesiam in aliqua nobiliori Ecclesia, ex antiqua disciplina, constanter representabant?

His postea Primates succederunt.

—Fuerunt tales Legati nati in Hispania?

R. Dubium est; siquidem Vicariatus Apostolici concessi Hispalensibus Metropolitanis, et aliis, personales censentur, non perpetui, nec omnibus, nec ratione Sedis; quæ quidem omnia ad Legationem natam requiri videntur (1).

—Qui dicuntur Delegati?

R. Qui uni tantum, vel aliquibus, sed determinatis negotiis judicialiter cognoscendis commissionem habet. Talis

(1) Vid. pretiosum opus *De Curia Romana* a claro viro Ab. D. Bouix, in quo multa et nova hac de re inveniuntur.

(1) Ab anno 467 ad 521 missæ fuerunt Epistolæ Zenoni Hispalensi, a S. Simplicio Papa; Joanni Tarraconensi (alias Illicitano) a S. Hormisda, an. 517; Sallustio Hispalensi ab eodem Papa, an. 521, qui in Hispania fuerunt Vicarii Sanctæ Sedis. Sed eorum munia potius negativa quam positiva erant, nempe ut vitarent errores et excessus bizantinorum et gotthorum in Hispania degentium. Demum Greg. M. Divo Leandro Hispalensi pallium missit.

in Hispania percelebris Joannes Defensor, a Divo Greg. M. missus, datis litteris ad sedandas lites inter Episcopos Bæti- eos sub ditioe Bizantinorum inter se contententium.

—Qui dicuntur à latere?

R. Qui dignitate Cardinalitia fulgent, ideoque jure communi magnis privilegiis aucti. Hodie vero parum in usu.

Hi autem jam in antiqua disciplina noti erant, nam Sardicensis Syn. ait: «Si Episcopus a suis provincialibus condemnatus reprehensione sua moverit Episcopum Romanum ut de latere suo presbiterum mittat, erit in potestate Episcopi quid velit, et quid aestimet.»

Hoc vero notissimo canone et Legationes Apostolicae et appellationes ad Romanam Sedem non in vectae sed sanctae, et confirmatae sunt.

—Qui dicuntur Nuntii?

R. Succeserunt antiquis responsalibus et apocrisiariis, qui apud Bizantinos imperatores Romanam Sedem in politicis, et etiam in ecclesiasticis representabant (1). Hinc hodierni Nuntii et canonicum et diplomaticum munus exerceant; eorum vero munera datis litteris ampliantur vel restringuntur. In catholicis regionibus consulari corpori praesunt.

—Quotuplices sunt Nuntii?

R. Primi et secundi ordinis, quin etiam si Cardinales non sint, sed tamen ampla illis jura committantur, dicuntur Nuntii missi cum potestate Legatorum a latere.

—Quid Tridentinum Concilium de Legatis et Nuntiis?

R. Fere nihil hac de re, integrum enim negotium Rom. Pont. prouti decebat, reliquit; attamen aliquas prohibitiones illis imposuit, praesertim ut non agnoscerent in prima instantia in praeventum ordinariorum, qua lege derogatum est quod jure communi inductum erat?

—Quænam Concilii verba?

(1) Imperator Constantinus Pogonatus Leoni II dicebat. anno 682. «Ut quam primum mittat quem designare solet apocrisiarium... et in emergentibus sive dogmaticis, sive canonicis, ac prorsus in ecclesiasticis omnibus negotiis vestrae Sanctitatis referat personam.» (Hard. col. Concil. t. 3.º col. 1463) S. Gregorius M. apocrisarii apud Constantinopolim munus egit.

R. «Legati quoque, etiam de latere, Nuntii, Gubernatores Ecclesiastici, aut alii, quarumcumque facultatum vigore, non solum Episcopos in praedictis causis impedire, aut aliquo modo eorum jurisdictionem iis praeripere aut turbare non praesumant; sed nec etiam contra Clericos, aliasve personas Ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eoque negligente, procedant: alias eorum processus ordinationesve nullius momenti sint, atque ad damni satisfactionem partibus illati, teneantur.» (Sess. XXIV, cap. 20). Mt.

—Quid amplius de appellationibus?

R. «Legati, et Nuntii Apostolici, Patriarchae, Primates, et Metropolitani in appellationibus ad eos interpositis, in quibusvis causis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus post appellationem, servare teneantur formam et tenorem sacrarum Constitutionum, et praesertim Innocentii IV, quae incipit: *Romana*: quacumque consuetudine, etiam immemorabili, aut stylo, vel privilegio, in contrarium non obstantibus: aliter inhibitiones et processus, et inde secuta quaecumque, sint ipso jure nulla.» (Sess. XXII, cap. VII). Mt.

—Quando inductum in Hispania Nuntii munus?

R. Saeculo XV, anno vero 1476, jam erat in Castella Nicolaus Francus, cum *Nuntii nomine*, et jurisdictione, saltem gratiosa; et paulo post Canonicus Ortiz Toletanus, qui celebre nosocomium pro dementibus curandis fundavit, vulgariter vocatum *el Nuncio*.

—Quando coepit Tribunal fixum et permanens habere?

R. Dubium est: dicitur tamen versus annum 1528 (1) et rogante Imp. Carolo V, ut causae ad Sanctam Sedem appellatae in Hispania finirentur.

—Quid hac de re in Romana Rota?

R. Ad cognitionem causarum duo Capellani Pontificii, seu Rotae auditores, a saeculo XIII inducebantur, qui Hispanica Jura callerent, unde unus ex Aragoniae partibus, pro regionibus *foralibus*, alter pro Castellae lingua induceban-

(1) Ita Macanaz, cujus testimonia non facile credenda sunt. Primus vero Nuntius cum Tribunali dicitur Joannes Poggius, a Card. Pallavicini in Hist. Concilii frequenter citatus.